Ч. 91 Середа 26 цьвітня (8 мая) 1895. Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Администрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Непорозуміне з Угорщиною.

Непорозуміне, яке настало було межи угорским президентом міністрів Банфім а спільним міністром для справ заграничних ґр. Кальноким внаслідок подорожи нунция Аліярдіого по Угорщині і відповіди угорского президента міністрів на інтерпеляцию пос. Тереніого, вже залагоджене. Оба міністри на жадане Є. Вел. Цісаря погодили ся. А всеж-таки ся справа дуже цікава і нею займае ся вся праса нашої Монархії в тім переконаню, що она не позістане без дальшого впливу на справи угорскі. Передовсім розходить ся о такі питаня: Чи подорож нунция Аліярдіого дала дійстно причину до якихсь жалів угорского правительства? Чи виступлене Банфіого в парляменті було на місци? і чи стало ся то за відомостию ґр. Кальнокого, а коли так, то длячого прийшло до непорозуміня.

Отже що до першого питаня, то правительство угорске могло мати якісь жалї; чи оправдані, чи ні, то инше питане. Але виступлене Банфіого було мабуть за скоре. Оден з виднійших політиків угорских каже в „Budap. Hirlap“ так: В димльоматиї атак того рода, якого допустив ся бар. Банфі на папского нунция, есть чимсь зовсім незвичайним. Бо коли якийсь дипльоматичний репрезентант переступить свій круг діланя, то тогди, коли держави собі прихильні, міністерство справ загран. робить через свого власного репрезентанта рекриминациї в уряді справ заграничних, під котрого властию стоїть той дипльомат або відносить ся безпосередно до верховного начальника тої держави і домагае ся відкликаня того репрезентанта, що звичайно, коли зробить ся в зручній формі, не стрічае відмови і не псуе дружних відносин. Однакож скомпромітувати репрезентанта чужої держави, значить то само, що й виповісти тій державі війну. Припускаю — каже дальше згаданий політик — що ґр. Кальнокий признав ремонстрациї угорского правительства і згодив ся на них. Припускаю також, що він в ненайлїпших відносинах до апост. столиці, але не можу повірити, щоби він дав призволене на таку інтерпеляцию і на таку відповідь. Нунций, котрий буде наслїдником монс. Аліярдіого, не буде певно більше мирно успособлений супротив церковної політики бар. Банфіого; треба сподівати ся чогось противного.... що борба церковно-політична проявить ся вже на найблизших нарадах Палати панів.

До Pest. Lloyd-а доносять знов з Відня, що бар. Банфі у відповіди на інтерпеляцию Апонїого буде мав нагоду сконстатувати, що ґр. Кальнокий годив ся з его поглядами і уважав за потрібне поробити кроки дипльоматичні, але що він, Банфі, припускаючи, що ґр. Кальноки поробив вже ті кроки, подав їх хибно, яко довершений факт до прилюдної відомости, і то було причиною, що в Pol. Corr. появив ся звістний вже комунїкат. Виходило би з того, що бар. Банфі поспішив ся з своєю відповідию на інтерпеляцию. Справа, як кажемо, вже залагоджена, але наслїдки еї будуть такі, о яких говорить угорский політик в Budap. Hirlap-і.

Допись.

З Залозець, повіта товмацкого.

(Посмертна згадка.)

Дня 12 цьвітня потерпіли ми дуже болесну страту — закінчив нагло жите тутешний властитель більшої посілости князь Юліян з Козельска Пузина, бувший посол до Ради державної і давнїйший презес товмацкої Ради повітової. Був то муж праведний, сильної волї і виповняючий точно до послїдної хвилї обовязки горожаньскі. Яко член Ради повітової, Ради шкільної окружної і місцевої та Ради громадскої і член всїляких товариств був він душею сих институций а для селян був правдивим вітцем і опікуном, помагав їм завсїгди морально і материяльно, тож они відчувають нинї і оплакують его смерть. Коли в 1885 р. огонь знищив в тутешнім селї кільканайцять загород селяньских, то бл. п. Юліян дарував погорільцям материял вартости кілька сот зр. на побудоване будинків господарских.

Яко взірцевий господар працював покійник витревало коло рілї осушуючи еї дренами, а нарід брав собі примір з него та вступав в его слїди, а він не лиш удїляв охотно рад, але й показував на місце, як і що робити, та роздавав безплатно дрени, виробляючи їх для селян в своїй фабрицї. Покійник старав ся о то, щоби нарід просьвітити і длятого заложив перед кільканайцяти роками школу, причиняючись щедрими датками на удержане учителя і на поставлене шкільного будинку. Покійник слїдив пильно за поступом молодежи в науцї та надїляв убогі а пильні діти прибо-

67·

РОЗБИШАКИ НА РІЦІ МІСІСІПІ.

Повість з житя американьских полїшуків.

Фридриха Ґерстекера.

(Дальше.)

Кук був вже досить далеко на переді, а Верджінець хотів як-раз іти за ним, коли его взяв за руку якийсь молодий хлопака та промовив до него якось несьміливо, вимовивши ледви слишним голосом „сер“.

Він мав на собі звичайну, полїшуцку одїж, але она, видко, не була роблена на него, бо була і за довга і за широка. Грубий, синий сурдут висів ему на плечох, як торба, а рукави сягали аж по сам конець пальців. Особливо же старий, чорний, повстяний капелюх насунув ся був ему аж на самі очи. Верджінець аж розсьміяв ся, коли подивив ся на него.

— Сер — відозвав ся хлопець і відвернув ся трохи від чоловіка, з котрим говорив, щоби подивити ся за відходячими — чи он той, що в білім, повстянім капелюсї... то дійстно судия з Гелени?

— Судия — відповів довгий — а тобі на що его, хлопче?

— Я хотів би знати, як він називае ся.

— Дейтон.... звичайно звуть его сквайр Дейтон.... а той другий, що з ним іде, то комісар полїциї.

— Чи він мешкае тут в містї?

— Хто?.... комісар полїциї?

— Нї, судия.

— Та-ж розуміе ся, що тут, а де-жби, як не тут? Але я не маю коли.... Ну, чого тобі ще треба?

— А ви его може знаете... чи він може... ви не знаете, чи....

— Нї,... я его зовсім не знаю — відозвав ся Верджінець і вирвав ся з руки, що его держала, — та й не маю коли з тобою тут балакати, бо не хочу остати ся далеко по заду. Коли хочеш довідати ся щось більше про него, то он там у вікнї на горі стоїть его жінка, нехай она тобі розповість. — Він пішов борзенько дальше, але зараз потім мимо волї пристанув і оглянув ся за хлопаком. Рука, котру він держав в своїй руцї, була так мягонька і тепла, — але капелюх, що був хлопцеви насунений на очи, не допустив придивити ся ему лїпше з лиця. Але й хлопець відвернув ся був борзо від него, бо стояв вже обернений до него плечима і споглядав в отверте вікно, з котрого виглядала перелякана Мрс. Дейтонова і дивила ся за відходячою товпою.

— Чуете Мільс! — відозвав ся Кук до Верджінця — ходїть борше.... щоби ми не прийшли послїдні.

— Ах, ах — відповів Верджінець — іду вже, іду... але то якийсь дивно делїкатний хлопець — сказав він сам до себе і прискорив кроки, щоби здогонити тих, що були вже на переді — рука у него як пух у вивірки... мушу ему лїпше придивити ся.

Хлопець стояв сам один перед дверми Дейтонового дому та не спускав очий з миленької жінки, що блїда і заплакана виглядала з вікна.

Через кілька хвил не знав, що робити, пустив ся борзо до дверий — але відтак знов пристанув, обернув ся, як коли-б хотів втїкати звідси, аж нараз, як би борзо рішив ся, пустив ся до дверий і зараз по тім они за ним замкнули ся.

* * *

В домі звичайно так порядної і точної Мрс. Людвисї Брайдельфордової виглядало тепер страшно; все було поперевертано до гори ногами. Звичайно добре замкнені двері стояли тепер отвором, а товпа цікавих то пхала ся до хати, то виходила з неї. Правда, що можна було увійти лиш до одної комнати; всї прочі позамикав комісар полїциї на величезні колодки і лиш тут або там заглядали діти та старші хлопцї через дїрку від ключа або через шпари до середини, та все-таки не могли нічого добачити.

А там на горі, в тій комнатї, де знайдено трупа, стояли поважно оглядачі трупів, — заприсяжені горожани Гелени — і мовчки дивили ся на блїде і корчево викривлене лице

рами науковими та потрібною одежию. Коли показала ся потреба другого учителя, покійник постарав ся о реорґанізацию школи, а на поміщенє другої салї наукової і на помешканє для учителя дарував двірский будинок. На місци, де була головна коршма, виставив покійник перед кількома роками гарний будинок і віддав его СС. Служебницям на охоронку, вивіновуючи їх щедро, а ті вщіплюючи в молоді серця правдиві засади віри християньско-католицкої, стали ся дуже пожиточними для тутешного села.

Перед двома роками заложено у нас его заходами „Кружок рільничий", до котрого в першім дню вписало ся 150 членів. Він жертвував сему товариству не лиш значнїйшу суму грошеву на засноване християньскої крамницї, але й дарував ще крім того на поміщенє єї та читальнї і господи християньскої другу коршму. Коли по дволїтнім истнованю „Кружок рільничий" під его предсїдательством красно розвинув ся і всї тутешні господарі приступили до него яко члени, і показала ся конечна потреба основаня другої крамницї християньскої, бл. п. предсїдатель сповнив тоє а на поміщенє єї враз з читальнею і господою християньскою дарував трету коршму.

Як дуже дбав покійник о добро публичне, доказує найлїпше дорога ведуча через Чорнолізцї, котру він первістно на 3-кільометровім просторі вишутрував власним коштом, а котру пізнїйше за его заходом видїл повітовий висипав шутром аж до Хомяківки і через то улекшив комунікацию межи Чорнолізцями а Хомяківкою.

Сумний обряд похоронний відбув ся дня 15 цьвітня с. р. під проводом Впреосьв. кн. еп. Пузини, брата покійного в присутности численного духовеньства обох обрядів. На похорон прибуло крім родини, сусїдів-властителїв більших посїлостий і урядників з цїлого повіта, множество народу з посїлостий покійного і сїл окружних з процесиями, щоби так заслуженому мужеви віддати послїдну прислугу. На домовинї зложено кільканайцять вінцїв, між иншими від Ради громадскої в Чорнолізцях, від учителїв товмацкого повіта і від молодежи шкільної в Чорнолізцях. В церкві промавляв місцевий парох, Всч. о. Савин Кисїлевский, пращаючи в імени покійного всїх, що брали участь в обрядї похороннім, а перед зложенєм тїла до гробницї промавляли Вп. Брикчиньский з Загвіздя і Вп. ґр. Дідушицкий з Гвіздця. Вкінци виступив і начальник тутешної громади з вінцем в руцї, щоби попращати в імени громади свого добродїя, але серце стиснене жалем і сльози в очах не дали єму промовити, однакож був то вимовний доказ загального жалю, який лишив по собі покійник в цїлім тутешнім селї. Вічна єму память!

Василь Дутчак, начальник громади.
Онуфрей Козак, заст. нач. гром.
Альфред Залановский, учитель.

Перегляд полїтичний.

На вчерашнім засїданю палати послів поставив пос. Барвіньский пильне внесенє в справі запомоги для погорільцїв Стоянова. — Пос. кн. Ліхтенштайн інтерпелював в справі непорозуміня межи ґр. Кальноким а Банфім доказуючи, що оно може нарушити добрі відносини межи нашою монархією а Ватиканом.

В Сербії зовсїм спокійно і о якійсь революциї нема й бесїди. Король вернув вже до Білграду. Кажуть, що скупштина спротивилась позичцї лиш длятого, щоби викликати димісию міністра Петровича. Доповняючі вибори до скупштини розписано на день 27 с. м.

З Льондону доносять, що цїсар хіньский ратифікував вже хіньско-японьску угоду, а виміна ратифікаций має відбути ся позавтра в Че фу.

Новинки.

Львів дня 7 мая 1895.

— **Для навіщених землетрясенєм в Люблянї** дарувала Цїсарева Єлисавета 5000 зр. підмоги.

— **Конкурси.** Видїл Ради повітової в Сяноцї розписує конкурс на посаду люстратора громадских маєтків. Платня 600 зр. і 200 зр. додатку на кошти подорожи. Поданя треба вносити до шістьох тиждни́в. — Ц. к. окружна Рада шкільна у Львові оголошує конкурс на кільканацять опорожнених посад учительских. Поданя треба вносити до 10 червня с. р.

— **Почетне горожаньство** надала рада міста Мисленицъ Є. Е. п. Намістникови ґр. Баденьому в признаню єго заслуг, положених коло добра краю і розвитку міста.

— **Є. Е. пан Намістник ґр. Казимир Бадені** повернув вчера з Кракова до Львова.

— **В Перемискій епархії** одержали презенти оо.: Алекс. Поляньский на Головецко долїшнє, дек. жукотиньского; Евст. Пелех на Лівчу, дек. любачівского, Петро Погорецкий на Білину велику, дек. мокряньского; Ів. Господаревский на Ґалівку, дек. жукотиньского.

— **В учительских семинариях** розпічнуть ся сего року устні іспити зрілости в такім порядку: в Тарнові 24 мая, в Ряшеві 4 червня, в Кракові 7 червня, в Станиславові і Тернополи 24 червня і у Львові 2 липня; в женьских семинариях: в Кракові 15 червня, а у Львові і в Перемишли 2 липня.

— **Ц. к. Намістництво** надало на предложенє Ставропигійского института у Львові опорожнені стипендиї з фундациї Каролини Глинецкої в річній квотї по 105 зр., почавши від шкільного року 1894/5 Іванови Лотоцкому, слухателеви I. року і Евст. Юрчиньскому слухачеви II. року прав на львівскім університетї.

— **Великий град** упав в понедїлок о 10-ій годинї рано в окрестности Тернополя. Град наробив значної шкоди в містї і в околици.

— **Затроєнє ковбасою.** Мария Сніжкова зарібниця у Львові купила онагди ковбасу у одного різника на Краківскій площи. Ковбаса була несьвіжа, так, що Сніжкова з'ївши єї тажко занедужала і мусїли єї перевезти до шпиталя.

— **Пекарскі челядники в Тернополи** перестали робити і домагають ся підвисшеня платнї і скороченя робочого часу. Свій стрейк оправдують они перетяженєм. По великих пожарах в околици наплило до міста богато робітників, отже в пекарнях роботи прибуло так, що їм приходить ся робити 19 годин на добу, а плату полишено їм давну, 5 зр. на тиждень.

— **Огнї.** Дня 4 с. м. в само полуднє в Юнашкові коло Бурштина вибух, мабуть за-для неосторожности, огонь на подвірю одної вдови, а при сильнім вітрі обняв в мгнї ока 20 загород і до години знищив до тла. В огни згоріло одно

убитої. Ран не знайшли на нїй ніяких, крім одної на голові. Там від сильного удару кулаком була шкіра трохи нарушена, а кілька капель крови означало то місце, де убийник смертельно єї ударив. Судия, що приступив до присяжних, мав пачку паперів в руцї та кілька ключів і торбинку на гроші, що все знайдено у убитої і віддано єму.

Комісар полїциї розповідав тепер, яким способом викрито убийство сего дня рано: Сторожі нічні, як кажуть, чули в ночи якийсь крик і він їх навіть занепокоїв, але они на то не зважали, аж над самим досьвітом побачили двох людий, що вийшли були із тої улицї та пустились вздовж берегом понад ріку. Тепер пригадали они собі той крик і пустились за тими обома, але серед темноти стратили їх незадовго з очий. Тимчасом, але вже коли зійшло було сонце, вернула служниця, котру вечером перед тим виправила була Брайдельфордова до єї родичів, що мешкали за містом, і на своє диво знайшла двері лиш приперті, а до того ще й зараз на долинї побачила великий нелад, а то їй впало в очи. Она побігла сходами на гору, і знайшовши там трупа, перепудила ся та наробила крику, на котрий збігли ся сусїди. Не було отже сумнїву, що тут допустив ся хтось убийства, а що й річи були в комнатах порозкидані, то видко з того, що цїлию убийства був рабунок. Присяжні орекли:

„Смерть наступила нагло в наслїдок сильного удару в голову".

Комісия звернула тепер свою увагу на комнату, чи не можна би тут з чого дійти слїдів убийника. Особливо важними здавали ся тут деякі предмети, які знайдено на столї коло порожної судини з ґроґу і випаленої лямпи. Був то малий, шкірянний пуларес, звичайний, але ще новий і мало уживаний, мисливский ніж з простою колодкою і два недокурки з циґар. Мрс. Брайдельфордова не курила, хоч у західній Америцї не було би то нічого незвичайного. Видко, що в хатї мусїли бути мужчини, і то досить довгий час, ба, коли-б повірити тому, що говорили варгівники, то навіть сама господиня мусїла була їх впустити. — Але хто би они були?

Кук, що при сїм голоснім слїдстві комісиї не міг дивити ся на трупа жінки з закровавленим і страшно викривленим лицем, вийшов з Верджінцем знову перед хату, коли тимчасом на горі подавано собі знайдені річи з рук до рук і оглядано їх зі всїх боків.

Межи людьми, які упхали ся тепер до хати, був також і якийсь крамар німецкий, що торгував в Ґеленї всілякою всячиною. Ледви що він побачив той ніж, як і зараз взяв его до рук та став єму уважно приглядати ся, обертаючи его на всї боки. Очи присутних вже звернули ся були на него, як би чекали, що він скаже. Аж той чоловічок підвіс нараз ніж в гору і поклавши собі праву руку на серци, відозвав ся:

— Аби я так було здорове, як я знаю, кого той ніж.

— А чийже він, Бамберґер? — відозвав ся комісар полїциї і зловив крамаря за плече — говори зараз.... Жінки не забив ніхто ножем, але убийник міг его тут забути.

— Аби я так сліпе було — кляв ся Бамберґер і обернув ся до судиї, що остро дивив ся на него — аби так вся бїда на мою голову, як той ніж не того молодий чоловіка, що він єму називає ся Шемес Ляйвлї.... Він менї за того ніж ще тамтого четвер дав таки файн новий, срібний долар.

— Джемс Ляйвлї — замуркотів комісар полїциї — ну, той жінки не забив.... але кат знає, звідки тут его ніж взяв ся.

— Джемс Ляйвлї? — повторив судия борзо — то було би дивно.... де Мр. Кук? Сей чоловік казав, що він сам був тут з тим Джемсом Ляйвлїм в містї нинї рано, заким ще стало свитати.... Сторож.... ви видїли, як нинї рано двох людий ішло берегом понад ріку?

— Та же видїв — відповів запитаний — але не можу напевно сказати, що то були убийники.

— Джентльмени — відозвав ся поважно — справа вимагає більше розваги, як вам то може тепер здає ся. — Той Кук прийшов тут наraз з над Фурш ля фав і то зараз по тім, як там відбув ся суд реґуляторів.

— То дійстно не конче промавляє за Куком — відозвав ся комісар полїциї — але Джемс Ляйвлї єсть порядним, честним чоловіком і яко такий всїм добре знаний.

— Тут знайшов ся его ніж — сказав судия спокійно.

— Ну.... до лиха.... чей же треба нам насамперед розмовити ся з тим чоловіком — відозвав ся тут якийсь з присутних. — На всякий случай єсть то досить сильний доказ, щоби викликати підозрінє. Впрочім хотів би я ще й на то звернути увагу, що онагди — не дальше як на милю від хати того самого Ляйвля — знайдено убитого і обрабованого чоловіка.... А хоч би то був приятель і самого комісаря полїциї....

— Мовчіть, сер — перебив тут єму комісар — ніхто не сьміє казати, що я стаю по сторонї моїх приятелїв.... Я готов кождої хвилї арештувати Джемса Ляйвля; тим скорше буде він міг доказати свою невинність.

— Хто тут сьміє щось говорити на Джемса Ляйвля, або на Біля Кука? — відозвав ся

теля. З погорільців лиш один був обезпечений в „Днїстрі“ на 400 зр.; прочі відносились до асекурациї неохочо, хотяй аґент з Конюшок, як також місцевий сьвященик і учитель, часто їм дораджували. Тепер жде їх крайна нужда, бо в огни стратили що найменче 3000 зр. — В Сільци коло Войнилова вибух дня 2 с. м. вечером огонь і знищив три господарства, з котрих два були обезпечені, одно в тов. Краківскім, а друге в „Днїстрі“. Огонь спинено завдяки войнилівскому аґенту „Днїстра“ і войнилівским міщанам, а відтак прибув управитель дібр з Долпотова п. Розвадовский з сикавкою з двома бочками тай з людьми і огонь придушено до решти. Самі Сільчане показали ся при сій нагоді не лиш нездарними але й байдужними і як би не чужа поміч, міг був огонь прибрати великі розміри, тим більше, що громада Сілець не має ніяких приладів пожарних. — Село Псари коло Ходорова, в рогатиньскім повіті, погоріло дня 3 мая майже цілковито. Згоріло около 300 будинків, а вісімсот людий лишило ся без даху і хліба. — В Заздрости, теребовельского повіта, знищив огонь три загороди; в огни утратила жите 60-літна Мария Круп. — В Стрию згоріла дня 2 мая фабрика сірників Йосифа Ліпшіца. Шкода 14.000 зр. була в половині обезпечена.

— Конкурс на стипендию з фонду бл. п. Михайла Білецкого, бувшого пароха в Городку, для учеників гімназиї греко-кат. обрядку, в квоті 150 зр. річно розписала львівска митроп. Консистория з речинцем до 10 червня с. р. Першеньство до сеї стипендиї мають наслідники о. Івана Білецкого б. пароха в Завадці і о. Василя Білецкого б. пароха в Дубівцях. Компетенти о сю стипендию мають внести свої подания через дирекциї ґімназийні до митроп. Консисториї, долучуючи метрику, сьвідоцтво убожества і сьвідоцтво шкільне з послідного курсу, а взглядно також документи доказуючі свояцтво з оо. Іваном і Василем Білецкими.

— Дві крамарки в Бохни на торговици сїна, посваривши ся при купнї двох вязанок сїна з одним міщанином, так обили его кулаками в груди, що той уйшовши кільканайцять кроків, упав і сконав.

— Померли: В Чернівцях Іван Оганович, богатий Вірменин з Бесарабії, тесть барона Василька, в 63-ім роцї житя; — в Будзанові кс. Володисл. Дроздовский тамошний парох латиньский.

Господарство, промисел і торговля.

Приправи.

(Дальше).

Инші роди оцту суть: оцет з пива, солоду, овочів і зїля. З тих родів згадаємо трохи обширнійше ще про два, з котрих один, оцет з зїля, має декуди значінє й в торговли, а другий може бути важний в домашнім господарстві:

Оцет з зїля, люблений загально, появляє ся иноді, (хоч не у нас), і в торговли під француского назвою, Vinaigre aux fines herbes, а робить ся так: Заварює ся трохи більше як 5 літрів доброго, винного оцту так, щоби він через заварене став ще міцнійший, а тогди 5 літрів кипячого оцту наливає ся на слїдуючу мішанину: 42 дека зїля естраґону, 14 дека васильку, 14 дека бібкового листя і 7 дека шальотки (рід цибулї; сеї цибулї і естраґону та васильку можна дістати у кождого огородника). Та мішанина мусить натягати дві недїлї, а відтак зливає ся єї до чистої бутлї, а останки зїля ще вижимає ся і оцет готовий. Его продають у літрових або півлітрових фляшках також під назвою „француского оцту“ і кажуть собі добре платити.

Оцет з овочів. Оцет сей роблять з яблок та з відпадків овочевих як лупини та качанів. Покраяні яблока та відпадки овочеві вкладає ся до великого поливаного горшка або слоя та наливає ся кипячою водою і ставить ся на теплім місци та накриває ся чистим платком. За кождим новим доватком доливає ся кипятку. В теплих днях ставить ся ще начинє на сонце. До вісїм недїль зробить ся оцет жовтий як бурштин. Аби его очистити, додає ся ще на кожду літру по дві великі ложки палених і потовчених костий та перемішує ся его добре, а коли він відтак підстоїть ся, то фільструє ся его через бібулу.

Поодинокі роди оцту, особливо коли они змішані, досить трудно розпізнати. Винний оцет пізнати по его ароматичнім запаху, а відтак і по тім, що коли варити пів літри того оцту, доки з него не виварить ся три четвертих частий, а відтак коли він вистигне, додати таку саму скількість міцного спірітусу, то з него осяде дрібний білий порошок або т. зв. винний камінь. — Оцет спірітусовий має чистий квасний смак, а коли его відпаровувати на плятиновій бласї, то він не лишає ніякого попелу. Коли до оцту з пива або солоду додати таку саму скількість міцного спірітусу, то оцет той стане мутний і лиш дуже трудно підсїдає ся.

Ужиток оцту звістний загально: сирий, особливо же з оливою служить за приправу до салати, відтак до всїляких сосів і омачок роблених на студено; дальше, заварений з корінєм до консервованя овочів (сливки в оцтї, малї огірочки, рижки), до маринат і т. д.

Оцет яко приправа осьвіжує і робить деякі страви не лиш смачнїйшими, але й лекшими до стравленя, бо прискорює розклад тих страв, що мають в собі білковину і мучину. Лиш сирняк в стручковім зерні як: в горосї, бобі, фасоли і сочевици не дає ся через оцет розпустити. Длятого не добре варити згадане зерно на квасно з оцтом; оно стаєсь тогди трудним до стравленя. Оцет, уживаний в більшій скількости, шкодить здоровлю, бо спиняє відживлюванє тїла і викликує малокровність і блїдавицю. — Иноді уживають оцту яко ліку, але він під сим взглядом не має великого значіня, бо лиш осьвіжує. Яко средство забезпечаюче від зарази був славний свого часу, а уживаний декуди ще й до нинї, т. зв. **оцет чотирох злодіїв** (Vinaigre des quatre voleurs). Назва его пішла з того, що якісь чотири злодії в Марсилії підчас пошести придумали собі були сей оцет та мили собі ним руки, а відтак лізли до хат, в котрих лежали померші, і не лиш забирали все з хати, але й обдирали трупів. Оцет сей єсть то мішанина по одній части олїйцю лавандулового, мяткового, розмаринового, яловцевого і цинамонового; по дві части олїйцю цитринового і звоздикового — розпущених в 450 частях чистого спірітусу, до чого ще додає ся 650 частий розпущеного квасу оцтового і 1900 частий води.

Фальшоване оцту має на цїли або надати ему сильнїйшого квасу або більшої остроcти, або на конець красної жовтої та червоної барви. Для збільшеня квасу додають; квасу сїльного, квасу винного, квасу оксального (із т. зв. заячої капустки), а для доданя остроcти мочать в нїм перцюгу та вовче лико. Жовтої краски надають оцтови тинктурою цукровою, а червоної яфинами або корінєм ялькани. Для наданя спірітусови оцтовому більшої ваги розпускають в нїм також сіль. Через недогляд при фабрикациї можуть до оцту дістати ся також металї, як олово і мідь, котрі тогди можуть стати ся для здоровля дуже шкідливі. З тої самої причини треба уважати на то, щоби страви з оцтом анї не варити, анї не держати в начинях з тих металїв. Дуже поганий єсть длятого звичай, коли для наданя огірочкам красної зеленої барви кидають до оцту мідь; люди їдять тогди разом з огірками й ґріншпан, а відтак нездужають від того.

(Дальше буде)

в сїй хвили Кук і станув борзо в дверох. Один з его приятелїв закликав его, щоби він сам тут боронив ся. — Кук вже іде, а Ляйвлї також недалеко.... хто поважить ся, або буде на стілько безвстидний, щоби синови моеї тещі сказав до очий, що то він допустив ся убийства?

— Не робіть крику, сер — відозвав ся сквайр поважно — криком справи не залагодите. Отсей ніж знайдено на столї коло убитої.

Люди розступили ся, а Кук підійшов аж до судиї, але ледви що побачив ніж, як вже вдарив кулаком об стіл і крикнув:

— Тройце сьвята! Той якийсь несамовитий опришок і тут показав свою штуку.... Чи той пажерливий зьвір мусить всюди влїзти? Але зажди, не довго ти будеш нас за ніс водити, дістанеш ти ся колись в наші руки, а тогди....

— Сер? — відозвав ся судия нетерпеливо.

— Отсей ніж — відповів Кук, обернувшись борзо до него — не міг нїхто сюди занести, лиш той ославлений Коттон.... Він украв ще вчора вечером разом з двома тайстрами від куль з нашої хати. Але тепер вже не треба тратити анї хвильки часу, коли хочемо ще здогонити того падлюку. Ходіть люди, треба освободити державу від правдивої язви!

На знак судиї заступив ему комісар поліциї дорогу, а судия, не зважаючи на обурене молодого чоловіка, випитував его тепер дальше:

— Коли ви прийшли нинї до Гелени?

— Я? А то длячого? — спитав Кук гнївливо.

— Я хочу відповіди на мое питане — відповів судия поважно.

— Ну, добре, нинї рано.

— А о котрій годинї?

— Та же я — лихо би вас взяло — не ношу годинника при собі — сказав Кук розлючений — було ще темно.... того чей вам стане!

— А де тепер той молодий чоловік, котрий, як ви кажете, прийшов з вами, а котрого отсей ніж?...

— Сквайре Дейтон.... таж я вам о тім нинї рано....

— Прошу вас, відповідайте тепер просто на мої питаня. Де єсть Джемс Ляйвлї в сїй хвили?

— Сквайре! — відозвав ся Кук і глянув остро та сьміло судиї в очи — менї щось так вдає ся, як би ви тут хотїли робити собі з мене якусь забавку.... Що то значить ся? Я вже не дитина! До чого всї тоті питаня?

— На питане належить ся відповісти — відозвав ся в сїй хвили якийсь тонкий голос і якийсь високий, худощавий мужчина, за котрим ішло ще кількох чужих людий, відозвав ся чемно до молодого фермера. Майже всїх очи звернули ся тепер на увійшовшого, а судия урадований відозвав ся: Ах! — а подаючи ему руку говорив дальше:

— Мр. Порель, з Сінквіль.... приходить як би на зазив, щоби взяти участь в нашій розправі і в нашім ділї, котрі аж вже бою ся, що можуть зле закінчити ся.

— Добрий день, сквайре — відозвав ся увійшовший — як чую, тут стало ся якесь убийство....

— Оповідайте собі иншим разом — відозвав ся Кук і обернув ся до дверий — на то на пусті протоколи не маємо тепер часу. Гей хлопцї, хто іде зі мною?

— Богато, гадаю, піде — відозвав ся Верджінець і оглянув ся довкола. — Передовсїм треба нам взяти ся до тої коршми.

(Дальше буде).

Телеграми.

Берлин 7 мая. Нинї розпочинає ся в парляменті нарада над законом против перевороту.

Ниш 7 мая. Скупштина ухвалила одноголосно 360.000 річної апанажі для короля Миляна і закон, після котрого родичі короля і своякн в простій лінії мають таке саме саме право охорони як і король.

Льондон 7 мая. Японці зрекли ся окупациї півострова Ліаотунґ.

— **„Правда“**, вістник політики, науки і письменьства, виходить тепер два рази на місяць, 15-ого і 30-ого, складає ся з півпята аркуша друку на місяць, а мимо того кошту на рік тілько 4 зр. Адміністрация „Правди“ находить ся у Львові, при улици Академичній ч. 8.

Надіслане.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.